

Ewa Skrobiszewska

„MÓJ REGION – MOJA ZAKŁADKA. ŚLADAMI OSKARA KOLBERGA”

To tytuł i temat konkursu edukacyjnego, który został zorganizowany przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie pod patronatem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego w ramach XIII Małopolskich Dni Książki „Książka i Róża”. Konkurs adresowany był do uczniów klas I–III szkół podstawowych województwa małopolskiego. Celem konkursu było zachęcenie uczniów do odkrywania etnograficznego, tradycyjnego bogactwa kulturowego własnego regionu, podążając śladami Oskara Kolberga, w związku z ogłoszeniem przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej roku 2014 – Rokiem Oskara Kolberga. Tematem konkursu była realizacja projektu zakładki ilustrującej bogactwo i różnorodność kultury ludowej oraz strojów ludowych Małopolski.

Na konkurs napłynęło ponad trzysta zakładek, z których większość spełniła kryteria regulaminowe. Dzieci znakomicie poradziły sobie z tematem i podażyły śladami nieustrudzonego badacza folkloru, obrzędów, baśni, gadek, przysłów, zajęć i szat ludu – Oskara Kolberga, przedstawiając na zakładkach do książek bogactwo kulturowe swoich regionów – stroje ludowe, postaci z obrzędów i legend, krajobrazy. Na zakładkach zagościli głównie Krakowiacy i górale. Krakowianki prezentowały haftowane gorsety, a tańczące, radosne góralki – kwieciste spódnice i tradycyjne chusty. Był nawet jeden smutny, wielkanocny dziad śmigustny w słomianym, tradycyjnym stroju. Dzieci odziały smoki wawelskie w czapki krakuski, kaftany i portki w paski. Wykleiły i namalowały kwiaty, jak malują je kobiety w Zalipiu na ścianach domów, płotach i studniach. Na zakładkach zaroiło się od białych owieczek na halach, wesołych juhasów, dumnych baców, szałasów góralskich oraz wędrujących przez wieś kołędników i aniołków. Pełno było krakowskich pawich piór, góralskich kapeluszy z piórkiem, parzenic, czerwonych koralu. A wśród tych dziecięcych wyobrażeń dziedzictwa kulturowego – narysowany woskowymi kredkami, trochę koślawy i przez to uroczy – czuwał krakowski Barbakan. Zakładki wykonane przez dzieci były artystyczną formą wyobrażeń i ilustracją ich wiedzy o strojach regionalnych i lokalnych tradycjach kulturowych pielęgnowanych w środowisku rodzinnym i w szkole.

Wernisaż wystawy, połączony z Galą Finałową konkursu, odbył się 24 kwietnia 2014 roku w Oddziale dla Dzieci „Rajskie Jabłuszko”

Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Udział w imprezie wzięło kilkudziesięciu uczniów szkół podstawowych z klas I–III z terenu województwa małopolskiego i Krakowa. Laureaci zostali nagrodzeni zgodnie z regulaminem. Były wśród nich dzieci z Olkusza, Myślenic i Przyszowej – gminy powiatu limanowskiego.

Uczniom towarzyszyli wychowawcy, dyrektorzy szkół, nauczyciele plastyki, poloniści i rodzice. Bogaty w prace plastyczne efekt konkursu był przykładem domowej, rodzinnej oraz szkolnej edukacji regionalnej, której

istotą [...] jest powrót do domu, do źródeł życia każdego człowieka, do źródeł jego etyki i jego języka, a więc do źródeł jego kultury domowej, lokalnej, regionalnej, narodowej i ogólnoludzkiej¹ [...] zaś celem podstawowym nauczania regionalizmu w szkole jest zakorzenienie dziecka w środowisku. Wychowanie człowieka do ziemi, w której dziecko wyrasta poprzez określenie charakteru jego małej ojczyzny, której kształt, rytm jakim pulsuje, barwy jakimi się mieni, będzie mogło zobaczyć, wyczuć, powąchać i posłuchać². Głównym źródłem wiedzy ucznia są jego osobiste doświadczenia zdobywane w trakcie poznawczej i twórczej aktywności. Obowiązkiem szkoły jest wyposażenie absolwenta w pewien zasób wiedzy o tradycji kulturowej, ale także – przez rozwijanie i przekształcanie spontanicznej motywacji poznawczej – w motywację świadomego, systematycznego działania, rozbudzanie zdolności twórczych i możliwości artystycznych oraz wrażliwości na drugiego człowieka, przygotowanie do uczestnictwa w wybranych wartościowych formach jej kultywowania (zespoły artystyczne, kluby twórcze). Tak więc zadaniem szkoły winno być też przywrócenie dziedzictwa kulturowego jako żywej inspiracji działań twórczych, koniecznej przy odszukiwaniu i zachowaniu swej tożsamości³.

Komisja Konkursowa w składzie: Beata Ozga – plastyczka (WBP), Ewa Klimek – fotografka (bibliotekarka WBP), Agnieszka Będkowska – PR (WBP), Jerzy Woźniakiewicz – dyrektor WBP w Krakowie – miała trudny wybór. Przyznała wybranym uczestnikom Konkursu nagrody i wyróżnienia:

I miejsce: Katarzyna Lidwin, Zespół Szkolno-Przedszkolny Integracyjny nr 1 w Olkuszu, Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi

II miejsce: Nikola Dyduła, Szkoła Podstawowa nr 2 w Myślenicach

III miejsce: Katarzyna Pogwizd i Karolina Pogwizd, Szkoła Podstawowa nr 2 w Przyszowej

¹ Cyt. za: P. Petrykowski, *Edukacja regionalna. Problemy podstawowe i otwarte*, Toruń 2003, s. 40.

² T. Michalewski, *Regionalizm w edukacji szkolnej „Małopolska”*, R.10: 2008, s. 286.

³ J. Chmiel, *Działalność CIOFF w zakresie ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego oraz przekazywania tradycji młodemu pokoleniu [w:] Edukacja regionalna. Dziedzictwo kulturowe w zreformowanej szkole*, red. S. Bednarek, Wrocław 1999, s. 96.

Nagrodzone prace; fot. Halina Mordarska

*Uczestnicy imprezy z dyrektorem Jerzym Woźniakiewiczem i pracownikami WBP;
fot. A. Będkowska*

Klasa zdobywców pierwszego miejsca zwiedziła Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie i wzięła udział w warsztatach etnograficznych. Pozostałe dwie klasy, których uczniowie zostali laureatami, odwiedziły nowoczesną Artetkę WBP w Krakowie, gdzie wzięły udział w warsztatach artystycznych. Podczas warsztatów dzieci musiały wykazać się wiedzą, twórczą wyobraźnią i predyspozycjami artystycznymi, jednocześnie bawiąc się i używając komputerów jako narzędzi do kreatywnego myślenia.

Uczestnicy wernisażu i Gali Finałowej obdarowani zostali czerwonymi różami. Ojczyzną pomysłu wręczania róż osobom kupującym książki jest Hiszpania, gdzie od 1930 roku obchodzony jest Dzień Książki. Święto książki zbiega się w hiszpańskiej Katalonii z dniem św. Jerzego, który hucznie obchodzony jest 23 kwietnia. Zgodnie z tradycją w tym dniu obdarowywano kobiety czerwonymi różami. Te wyjątkowej urody kwiaty symbolizowały krew smoka pokonanego przez św. Jerzego. Z czasem kobiety odwzajemniały się mężczyznom подарunkiem w postaci książki.

W 1995 roku UNESCO ogłosiła 23 kwietnia Międzynarodowym Dniem Książki i Praw Autorskich. Jest to też ważna data dla literatury, bowiem tego dnia 1616 roku zmarli dwaj wielcy pisarze: Miguel Cervantes i William Shakespeare.

Po raz pierwszy w Krakowie i Małopolsce Dni Książki „Książka i Róża” zostały zorganizowane w dniach 21–23 czerwca 2002 roku. W trakcie trwania imprezy wybrane księgarnie obniżają ceny książek o 10% i do każdej zakupionej książki dołączają różę. Jest to udany sposób promocji czytelnictwa. Do obchodów Dni włączają się także biblioteki organizując imprezy, konkursy czytelnicze i plastyczne, spotkania z literatami i aktorami oraz inne przedsięwzięcia kulturalne popularyzujące czytelnictwo.

Udział dzieci w imprezie zorganizowanej przez WBP w Krakowie dostarczył im wspaniałych, różnorodnych doznań i przeżyć związanych z odkrywaniem i poznawaniem swoich możliwości twórczych i talentów, a to są takie stany emocjonalne, które utrwalają wiedzę i wzbogacają osobowość oraz na długo pozostają w pamięci.